

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก.

ประวัติความเป็นมาของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในประเทศไทย

(1) ความเป็นมา

ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่อยู่ในประเทศไทย เป็นกลุ่มที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณ
ต้นน้ำสาละวิน ประเทศพม่า และได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ของไทย แถบจังหวัดชายแดนไทย - พม่า ในลักษณะของการอพยพตามธรรมชาติในระยะ
แรก ๆ แต่ต่อมาในราวศตวรรษที่ 24 จนถึงปัจจุบัน ได้อพยพเข้ามาเพราะมีความขัดแย้ง
ทางการเมือง ทางทหารปกครองกับรัฐบาลพม่า ที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงไม่สามารถทำมาหากิน
และดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขได้

มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ากะเหรี่ยงได้อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลา
อย่างน้อย 250 ปี มาแล้ว (R.D, Renard, 1977) ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดย
อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี และต่อมาได้กระจายอยู่ทั่วไป ถึง
25 จังหวัด โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด กะเหรี่ยงพวกที่อพยพเข้ามาในระยะ
แรก ๆ ได้มีการผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมกับคนไทยพื้นราบเกือบหมดแล้วแต่
กะเหรี่ยงที่อพยพมาในรุ่นหลัง ๆ ระยะ 50 ปีมานี้ จะยังคงลักษณะสังคมชนเผ่า
ตนอยู่

(2) การแบ่งกลุ่มย่อยหรือเผ่าย่อย

กะเหรี่ยงเป็นชาวเขาที่อยู่ในตระกูลภาษาจีน - อีเบต เช่นเดียวกับเผ่ามูเซอ
ลีซอและอีก้อ กะเหรี่ยงยังไม่เคยมีการรวมตัวกันเป็นชาติกะเหรี่ยงเลย นักภาษาศาสตร์
ได้แบ่งกะเหรี่ยงออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กะเหรี่ยงสะกอ (Sgaw) เป็นกลุ่มที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด ส่วน
มากอาศัยอยู่ในภาคเหนือตอนบน กะเหรี่ยงสะกอเรียกตัวเองว่า ป่าเกอะเยอ แต่คน

ไทยในภาคเหนือซึ่งเรียกกะเหรี่ยงว่า "ยาง" มักจะเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า "ยางกะเลอ" ยางเปียง ยางป่า ยางขาว

2. กะเหรี่ยงโป (Pwo) ซึ่งเรียกตัวเองว่าโพล่ง อาศัยอยู่ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่สอด จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน แพร่ อุทัยธานี กาญจนบุรี คนไทยภาคเหนือเรียกกะเหรี่ยงโปว่า ยางค้อคั้ ยางบ้าน

3. กะเหรี่ยงคะยา (Kayah) หรือบเว (Bwe) หรือยางแดง อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. กะเหรี่ยงตองสู (Thangsue) มีอยู่เป็นจำนวนน้อยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(3) ลักษณะทางสังคม

กะเหรี่ยงจะตั้งบ้านเรือนอยู่ร่วมกับหมู่บ้านละ 5 หลังคาเรือนขึ้นไป จนถึงหมู่บ้านละเป็นร้อยหลังคาเรือน ส่วนมากมักจะตั้งหมู่บ้านอยู่บนที่ราบสูงไม่เกิน 500 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ระบบครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวมีการนับถือบรรพบุรุษสายมารดา ระบบการปกครองในแต่ละหมู่บ้านจะมีหมอผี (ฮีโซ่) เป็นผู้นำทางสังคมในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และจะเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพและเชื่อถือมากเสมือนเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านโดยทางราชการ แต่ก็ไม่ได้ได้รับความนิยมเท่ากับ ฮีโซ่ บางหมู่บ้านจะพบว่าผู้ใหญ่บ้าน กับฮีโซ่ จะเป็นคนเดียวกัน

ความเชื่อหรือศาสนาของกะเหรี่ยงมีอยู่ด้วยกัน 3 แบบใหญ่ ๆ คือ การนับถือผีและวิญญาณ การนับถือพุทธและการนับถือคริสต์ แต่ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ยังคงนับถือผี (Animism) กะเหรี่ยงมีประเพณี เกี่ยวข้องกับการทำพิธีกรรมเลี้ยงผีที่เป็นบ่อเกิดของคุณธรรมและค่านิยมหลายประการในสังคมกะเหรี่ยง เช่น การเลี้ยงดูพ่อแม่ยามแก่เฒ่า วิญญาณบรรพบุรุษคือ ผีบ้านผีเรือนจะคอยคุ้มครองให้มีความสุข การลักเล็กขโมยน้อยเป็น

ความผิดถึงแม้คนจะไม่เห็นแต่ผีและวิญญาณจะเห็นและลงโทษเป็นต้น สำหรับประเพณีที่สำคัญก็มีประเพณีขึ้นปีใหม่ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งจะเป็นเดือนที่เริ่มต้นของฤดูกาล การเพาะปลูก พิธีการฉลองคือ การนำเหล้าและเนื้อไก่ไปบวงสรวงต่อผีและวิญญาณ จากนั้นก็มีการดื่มเหล้าและผูกข้อมือด้วยด้ายดิบให้คำอวยพรต่อกัน กะเหรี่ยงไม่มีการเต้นรำใด ๆ เหมือนชาวเขาเผ่าอื่น เช่น เผ่าอาก้อ มูเซอ และลีซอ แต่จะมีการชอรรอบกองไฟในพิธีศพโดยมีการร้องเพลงซีทางให้แก่ วิญญาณผู้ตาย สำหรับเครื่องดนตรีมีพิณ 6 สาย ที่ใช้ตีคประกอบเพลงเล่านิทานหรือเพลงเกี้ยวสาวที่ปัจจุบันกำลังจะเสื่อมหายไปและเพลงไทยลูกทุ่งกำลังเป็นที่นิยมแทน

สำหรับการศึกษาคามแบบแผนทางราชการ กะเหรี่ยงที่เกิดในประเทศไทยจะได้เข้ารับการศึกษาทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านและการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประมาณปี พ.ศ. 2375 มีชน่านารืออเมริกันแบบดิสต์ ได้นำอักษรพม่ามาประดิษฐ์เป็นตัวหนังสือของกะเหรี่ยง และในปี พ.ศ. 2497 บาทหลวงนิคกายโรมันคาทอลิกได้นำอักษรโรมันมาใช้เป็นตัวหนังสือของกะเหรี่ยง การใช้ตัวหนังสือทั้งสองแบบนี้ใช้กันทั่วไปในหมู่บ้านกะเหรี่ยงซึ่งปัจจุบันทางราชการได้ห้ามมิให้มีการเผยแพร่ศาสนาโดยใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษาไทยเท่านั้น

(4) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สังคมกะเหรี่ยงเป็นสังคมที่มีการผลิตเพื่อยังชีพ เศรษฐกิจของกะเหรี่ยงขึ้นอยู่กับการเกษตรโดยการทำไร่เลื่อนลอยแบบหมุนเวียน (Land Rotation) กะเหรี่ยงเป็นเผ่าที่มีการอนุรักษ์ดินและต้นน้ำที่ดีซึ่งต่างจากเผ่าอื่น จะมีการเพาะปลูกข้าวในไร่ข้าวและนาดำแบบขั้นบันไดและปลูกพืชอื่นแซม เช่น พริก ถั่ว งา ยาสูบ การเลี้ยงสัตว์นั้นมักจะเลี้ยงหมูและไก่เกือบทุกครัวเรือนเพื่อใช้ในการทำพิธีกรรม มีการเลี้ยงวัวควายเพื่อขายเลี้ยงช้างไว้ใช้งาน วัวควายและช้างจะเป็นสัตว์ที่แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ที่ครอบครองว่าเป็นผู้มีอันจะกินในหมู่บ้าน

กะเหรี่ยงมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับคนพื้นเมืองโดยการนำของป่าและ

พริก ถั่ว งา ที่เหลือจากการบริโภคมาแลกกับเกลือหรือยารักษาโรค เลี้ยงวัวควาย เพื่อ
ขายให้กับพ่อค้าคน เมือง เลี้ยงช้างไว้รับจ้างลากไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

แต่เดิมชาวกะเหรี่ยง เป็นเผ่าที่ไม่เคยมีการปลูกฝิ่น เพราะถือเป็นการผิดประเพณี
แต่ในปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นแรงงานรับจ้างปลูกฝิ่นให้กับชาวเขาเผ่าม้งและเป็นเผ่าที่มี
ผู้ติดฝิ่นเป็นจำนวนมาก เผ่าม้งและกะเหรี่ยง เป็นเผ่าที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะพึ่งพา
อาศัยกันและกันกล่าวคือ เผ่าม้งอาศัยอยู่ในที่สูงกว่าและปลูกฝิ่น ส่วนกะเหรี่ยงอาศัยอยู่
ในที่ราบต่ำกว่าทำไร่ทำนาปลูกข้าว การปลูกฝิ่นของม้งต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก
ในขณะที่เดียวกันประชากรกะเหรี่ยงได้เพิ่มขึ้นพื้นที่ทำกินลดลง ผลผลิตข้าวไม่พอบริโภคจึง
ทำให้ชาวกะเหรี่ยงยากจนลง จึงหันไปทำงานรับจ้างในไร่ฝิ่นของม้งโดยได้รับเงินเป็น
ค่าตอบแทน ซึ่งบางส่วนของกะเหรี่ยงที่ไปทำงานในไร่ฝิ่นได้เสพฝิ่นจนติดกลายเป็นแรง
งานรับจ้างที่มีฝิ่นเพื่อใช้สูบเป็นค่าตอบแทน

กล่าวโดยสรุป ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงซึ่งเป็นเผ่าที่มีประชากรมากที่สุดและ
ยากจนที่สุดเพราะไม่มีการปลูกฝิ่นเพื่อขายเองนี้ มีวิถีการดำรงชีวิตที่คล้ายกับคนไทย
ในชนบทที่อยู่ห่างไกลที่ยากจนและนับวันจะมีสภาพของความยากจนที่รุนแรงยิ่งขึ้น เพราะ
ความกดดันในเรื่องประชากรที่เพิ่มขึ้นและพื้นที่ดินทำกินที่เสื่อมคุณภาพและมีจำนวนจำกัดลง
แต่สังคมชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงโดยทั่วไปจะเป็นสังคมที่อยู่อย่างเรียบง่าย สันโดษและรัก
สงบ การมีข้าว พริก ผัก และยาสูบซึ่งปลูกเองไว้บริโภคตลอดปี มีรายได้คือเงินจำนวน
เล็กน้อยที่พอจะซื้อเกลือจากคนพื้นเมือง เป็นความเพียงพอและความสุขของชาวเขาเผ่านี้
แล้ว พิธีกรรมความเชื่อ เรื่องผีและวิญญาณได้รับการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอพร้อมกับการเริ่ม
มานับถือศาสนาอื่นทั้งพุทธและคริสต์ ส่วนบุตรหลานก็เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนทางราช-
การที่นำเอาวิถีการดำรงชีวิตของคนในเมือง เข้ามาสู่ในหมู่บ้านโดยทั่วไป

(เรียงเรียงจากเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการของโครงการรวบรวมข้อมูล

ชาวเขา สถาบันวิจัยชาวเขา เชียงใหม่; 2528)

ภาคผนวก ข.

ทำเนียบหน่วยงาน/องค์กรปฏิบัติงานชาวเขาจำแนกตามลักษณะงาน

ด้าน	หน่วยงาน/องค์กร รัฐบาล	เอกชน	จำนวน		รวมทั้งสิ้น	หมายเหตุ
			รัฐบาล	เอกชน		
ด้านการเกษตร และอาชีพ	1. กรมปศุสัตว์ 2. กรมตำรวจ 3. สำนักงานปลัด กระทรวงเกษตร 4. กรมประมง 5. กรมส่งเสริมการเกษตร 6. กรมพัฒนาที่ดิน 7. กรมป่าไม้ 8. กรมส่งเสริมสหกรณ์ 9. กรมการศึกษานอกโรงเรียน 10. กรมวิชาการ เกษตร 11. สำนักงานเศรษฐกิจ 12. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 13. วิทยาลัยเทคโนโลยีแม่โจ้ 14. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1. มูลนิธิแบ็บติสภาคเหนือ 2. องค์การเพื่อชีวิตชาวอเมริกัน (CARE) 3. สำนักงานโครงการสหประชาชาติ (UNDP) 4. องค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ (FAO) 5. ธนาคารพัฒนาเอเชีย 6. มูลนิธิสังคมประชาธิปไตย 7. รัฐบาลญี่ปุ่น 8. วัตถุประสงค์นครสวรรค์ 9. โครงการพระราชาดำริ 10. มูลนิธิคริสเตียนบริการ 11. ศูนย์สังคมพัฒนาสังคมพลศึกษาเชียงใหม่ 12. ศูนย์ชีพชาวเขา	19	12	31	

ด้าน	หน่วยงาน/องค์กร รัฐบาล	เอกชน	จำนวน		รวมทั้งสิ้น	หมายเหตุ
			รัฐบาล	เอกชน		
อุตสาหกรรม	15. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด					
	16. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย					
	17. สำนักงานปศุสัตว์ปศุสัตว์ 18. พตท. 31 กองทัพอากาศที่ 3 19. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร					
การศึกษา	1. กรมตำรวจ	1. มูลนิธิคริสเตียนบริการ สาขาเชียงใหม่	3	3	6	
	2. องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	2. มูลนิธิส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชาวเขา				
	3. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	3. Unicef				
การศึกษา	1. กรมตำรวจ	1. ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาสังคมผสมผสาน เชียงใหม่	7	12	19	
	2. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	2. มูลนิธิ Sevenday Adventist				
	3. กรมการศึกษานอกโรงเรียน	3. มูลนิธิชาวไทยภูเขา				
	4. การประถมศึกษาแห่งชาติ	4. มูลนิธิเบ็บเบ็ตสภาคเหนือ				
	5. กรมการศาสนา					

ด้าน	หน่วยงาน/องค์กร รัฐบาล	เอกชน	จำนวน		รวมทั้งสิ้น	หมายเหตุ
			รัฐบาล	เอกชน		
	6. กรมฝึกหัดครู 7. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย 6. Unicef 7. ILO 8. Unesco 9. คณะแบ็บติส Arunothai ลำปาง 10. คณะคริสเตียนโปรเตสแตนต์แห่ง เศส 11. มูลนิธิธารน้ำใจ 12. มูลนิธิการศึกษาประชาชน จังหวัดเชียงใหม่				
สาธารณสุข	1. กรมตำราวจ 2. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข 3. กรมการแพทย์ 4. กรมอนามัย 5. กรมควบคุมโรคติดต่อ	1. โรงพยาบาลเม็คคอมมิค 2. มูลนิธิหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ในสมเด็จพระศรีนคริน ๖ 3. Unicef 4. FAO 5. สถาบันพัฒนาประชากร สาขาเชียงราย	5	5	10	

ด้าน	หน่วยงาน/องค์การ รัฐบาล	เอกชน	จำนวน		รวมทั้งสิ้น	หมายเหตุ
			รัฐบาล	เอกชน		
สวัสดิการ สงเคราะห์			-	3	3	
สาธารณูปการ (โครงการพัฒนา พื้นฐานสนับสนุน โครงการอื่น ๆ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรมชลประทาน 2. สำนักงานปฏิรูปที่ดิน 3. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 4. เร่งรัดพัฒนาชนบท 5. กรมทางหลวง 6. กรมที่ดิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาสังคมแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ 2. มูลนิธิส่งเสริมเศรษฐกิจ (CCF) 3. มูลนิธิคริสเตียนบริการ 	6	2	8	
ความมั่นคง และการปกครอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรมประชาสัมพันธ์ 2. นก.สูงสุด 3. กรมการปกครอง 4. กรมที่ดิน 5. กองทัพบกที่ 3 6. กองทัพภาคที่ 1 7. กอ.รมน. 8. กรมตำรวจ 9. สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มูลนิธิส่งเสริมประชาธิปไตย 2. รัฐบาลนิวซีแลนด์ 	9	-	9	

ด้าน	หน่วยงาน/องค์การ รัฐบาล	เอกชน	จำนวน		รวมทั้งสิ้น	หมายเหตุ
			รัฐบาล	เอกชน		
สำรวจวิจัย	<ol style="list-style-type: none"> สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย วิทยาลัยเทคโนโลยีแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 	<ol style="list-style-type: none"> มูลนิธิชาวไทยภูเขา 	4	1	5	
ทดลองระยะงาน	<ol style="list-style-type: none"> กรมประมง กรมการพัฒนาชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> โครงการพระราชดำริ รัฐบาลเยอรมันตะวันตก รัฐบาลออสเตรเลีย ธนาคารโลก มูลนิธิฟรี เดอริคอนแมน 	2	5	7	องค์การที่ดำเนินการหลายโครงการ

ประวัติการศึกษา

ชื่อ	นางสาวมาลี ศรีศฤงคาร
วัน เดือน ปี เกิด	1 มิถุนายน 2499
ภูมิลำเนา	จังหวัดลำพูน
การศึกษา	มัธยมศึกษาที่โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์ลำพูน มัธยมศึกษาที่โรงเรียนจักรคำคณาทร ลำพูน ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาชีพ	นักวิชาการประจำกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เขต 5 และ ผู้จัดการมูลนิธิส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชาวเขา เชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2523 - 2528
	ปัจจุบัน ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved